

הלכות יום הכיפורים תריג' תריד

במפה שאינה נגובה מן המים יש כבאן איסור מן התורה משום סחיטה^{קא} לפיכך יש להחמיר אף בגבולה מן המים שהיו עליה מכבוד יום גזירה שמא לא התנגב יפה ויקנה בה ויבא לירי סחיטה^{קב}:

יז חולה^{קא} אע"פ שאין בו סכנה^{קב} מותר לרחוץ כדרכו ביום הכיפורים:

יח הכלה אחר נישואיה מותרת לרחוץ פניה ביום הכיפורים^{קא} לפי שהיא צריכה להתנאות עד שתתחבב על בעלה^{קב} וכל שלשים יום לחופתה היא קרויה כלה^{קג}:

יט מי שראה קרי ביום הכיפורים בזמן הזה^{קא} שבמלה תקנת עזרא^{קב} שתקן מבילה לבעל קרי^{קג} אסור לו למבול או לשפוך עליו תשעה קבין אפילו מי שנוהג כך בכל ימות השנה לא ינהג כן ביום הכיפורים^{קד} שאין מנהג להתיר את האסור אלא לאסור את המותר^{קה} אלא אם הקרי עדיין הוא לח מקנחו במפה וריו ואם נתייבש כבר או שנתלכלך בבשרו רוחץ במקומות המלוכלכן שבו לבד ומתפלל^{קה}:

כ אסור לאשה למבול כלל יום הכיפורים אפילו הגיע זמן מבילתה בלילה זו^{קא} בין שאסורה לשמש בלילה זו^{קב} אין במבילתה מצוה כלל לפי מ"ש ביו"ד סימן קצ"ז^{קג} דמבילה מונעת לאו מצוה היא אלא אם כן בעלה עמה ומשום ביטול פריה ורביה^{קד}:

כא אבל אשה הלבושת לבנים ביום הכיפורים מותרת לרחוץ קצת בין ורכותיה^{קא} בין כהמן בין בצונן דכיון שע"י הריצה זו היא ממהרת למבול ולשמש א"כ היא רהיזה של מצוה^{קב} וברך נתבאר^{קג} שכל הריצה של מצוה מותרת ביום הכיפורים ולא אסור אלא בשמתכות לתענוג^{קה}:

תרי"ד דיני סיכה ונעילת הסנדל ביום הכיפורים ובו י"א סעיפים:

א סיכה בעיר^{קא} אסור לסוך מקצת גופו ככל גופו^{קב} ואם היה חולה אפילו אין בו סכנה^{קג} או שיש לו חמטין בראשו כך כדרכו ואינו חושש^{קד} שלא אסור אלא סיכה של תענוג^{קה}

שם ס"ב ומ"ו מק"ב. לעיל סי' שכו סי'. אבל לאקן ראה הל' נדה סי' קפו בסופו (שאסור לאשה לעמוד בימי מומאחה אפילו אין בעלה בעיר, כדלקמן סי' קצג). לקרש חיד' ע' 27 הערה 58. תייל תורה (נ"ג) כא ע' תקלו. כג ע' תרפג. כח ע' קל. ל ע' שן. שלחן הערוך ח"ב ע' וברכא. קובץ דברי תורה מו ע' לה.
קז ראה פס"ד צמח צדק יו"ד סי' קנז סי'.
קח שו"ת משאת בנימין סי' ה' ח"א סק"ג.
קט משאת בנימין שם.
קכ סעוף ה'.
קכא כדלעיל סי' א.

סימן תרי"ד

- א לבוש ס"א.
- ב נחרא (ברייתא) ע"ב. מור וש"ע סי' א.
- ג ברייתא שם. מור וש"ע שם.
- ד רמב"ם פ"ג ה"ט. דא"ש פ"ח סי' ג. מור וש"ע שם. וראה גם לעיל סי' תריג. סי"ז (לענין הריצה). לקמן סי' ה' (לענין מנרל).
- ה ברייתא שם. מור וש"ע שם.
- ו ירושלמי פ"ח ה"א, לגרסת המג"ג ל"ח ספ (כד, סו"ב) והנהגות מיימוניות שם אות נ. הרבא ב"י ד"ה ומ"ש אבל

- קא נגרא שם (ואותוביקר סחיטה), ורש"י סו"ה איבא (דכיון כלים גנובים עדיין יש כדי לסחוט). הנהגות מיימוניות שם. דרכי משה ורמ"א שם. וראה לעיל סי' שא כ"ז.
- קב דרכי משה פ"ק ג. רמ"א שם.
- קג דרכי משה פ"ג ה"ב ורמ"א שם.
- קד כדלקמן סי' תרי"ד סי' א לענין סיכה, וש"נ
- קה חשונה ע"ב, כן כרבי אליעזר. רמב"ם פ"ג ה"א. מור וש"ע סי' א.
- קו ורש"י שם ד"ה והכלה וראה נגרא ע"ב. רמב"ם שם. קז נחרא שם. רש"י בבבבשה שם. מור וש"ע שם.
- קח דמב"ם פ"ג ה"ג (שלא אמרו שמובל (ברייתא פ"ה, א) אלא קורם שבמלה התקנה). הנהגות מיימוניות שם, ומדברי רמב"ם חשונה, ומור, בשם ר"ת. ש"ע סי' א.
- קט בריכות כב, א. ומלעיל סי' פ"ה סי' א.
- קי ב"ק פ"ב, א.
- קי"א רמב"ם שם. ש"ע שם.
- קי"ב רמב"ם שם.
- קי"ג רמב"ם שם. ש"ע שם.
- קי"ד חוס' ביצה י"ב, ב ד"ה כל. טור וש"ע סי' ב.
- קט"ו חוס' שם כסופו.
- קט"ז סימן ג' בשהש"א על הגיע לדינו, וראה מור וש"ע

הלכות יום הכיפורים תריד

אבל בלא שום חולי אפילו אינו מתכוין לתענוגו אלא להעביר את הוהמא אסור^ו ואינו דומה לרחיצה שכל שאינו מתכוין לתענוג מותר^ז לפי שהסיבה מתענגין בה יותר מתענוג רחיצה לפיכך החמירו בה יותר (ואסרו אף כשאינו מתכוין לתענוג) אלא אם כן שהסיבה אינה של תענוג כלא כגון שסך לרפואה^ח:

ב נעילת הסנדל כיצד^ז אסור לנעול מנעל של עור וסנדל של עור^ז אפילו ברנלו אחת יד ואין חילוק בין ביתו לרשות הרבים בכל מקום אסור^ט.

ואפילו סנדל של עץ ומחופה עור אסור^ט ואפילו מי שהוא קיטע אסור לו ללבוש קב שלוי^ח (פירושו^ט מי שנקמטעו רגליו עושה לו דפוס כמין רגל וחוקק בו בית קיבול ומנח ראש שזוקו בתוכו) אם הוא מחופה עור^ט ומי שאפשר לו טוב להחמיר בסנדל של עץ אפילו אינו מחופה עור^ט:

ג אבל מותר לנעול סנדל או מנעל של גמי ושל קש ושל כנר או של שאר מינים^{כא} שהרי גושי הארץ מניע לרגליו ומרגיש שהוא יחף^{כב} ועוד שלא אסרו אלא מנעל וכל שאינו של עור אינו נקרא מנעל^{כג} אלא מלבוש^{כד}:

ד וכן מותר לכורך בגדי^{כה} קשה^{כו} סביב רגליו ומותר לצאת בו אפילו לרשות הרבים^{כז} אע"פ שבכל שבתות השנה אסור לצאת בו לרשות הרבים כיון שאינו דרך מלבוש^{כח} מכל מקום ביום הכיפורים כיון שאסור בנעילת הסנדל ואי אפשר לו לנעול מנעל של עור^{כט} נקרא זה דרך מלבוש לאותו היום^ל.

ויש אוסרין^{לא} לצאת בו לרשות הרבים אלא אם כן הולך לדבר מצוה או לשאר דבר הכרחי לו ביום ההוא והוא מפונק ואין די לו כלבישת אנפלאות מפני שהן עשוין מבגד רך או התיירו לו לצאת לרשות הרבים בכגד קשה וכרך סביב רגליו וטוב להחמיר בסברא זו.

אבל לצאת לרשות הרבים באנפלאות של בגד מותר בכל ענין לדברי הכל^{לב} כיון שלבושין

ז רמב"ם שם. מור ולבוש ס"א.

ח טור ושור"ע ס"א.

ט כדלעיל ס' תריג ס"א.

י ח"א סק"א. לבוש ס"א. וראה גם מ"ז ס' תריג ס"ק א.

יא ראה מ"ג ועינינו. גידול תורה (ג) נה ע' שנו.

יב לבוש ס"ב.

יג רבא ביכמות קב. כ. ר"ף (ב, ב). לפירוש הר"ן של ד"ה

ס' הלכך. רא"ש פ"ח ס' ג. מור ושור"ע ס"ב. וראה גם לעיל

ס' שא ק"א ריש סק"ה.

יד רמב"ם פ"ג הל' ב"י ב"י ד"ה ומ"ש וכן מותר. לבוש ס"ב

טו נהדא יבמות קב, ב.

טז תורת האדם לרמב"ן ענין האבלות ד"ה בנעילת

הסנדל, בשם הגאונים (לענין אבל). מור ושור"ע י"ד

ס' אה ס"א. כל בו ס' סא (ד), בשם בעל השלמה

(עק, ב), בשם ר' אשי (לענין יוד"כ) שור"ע ס"ב. וראה גם

לעיל ס' שא ס"ב (במסכת).

יז ברייתא עק, ב. מור ושור"ע שם.

יח רמב"ם שם ד"ה תקיעתו (הב) בשם רש"י. וראה גם לעיל

ס' שא ס"ב.

יט ראה יבמות קב, א. שור"ע שם.

כ אגדה זוטא סק"א, להושיע לעת רבנו יוחנן ג' ח"ב

(נא, ג), ורא"ז (שלימי הבריים ב, א אות ג), שאוסרים

כשל עין. ראה לעיל בק"א שם (דלא קי"ל הב).

כא נהדא עק, ב. רמב"ם פ"ג הל' ג. מור ושור"ע ס"ב

כב רמב"ם שם. לבוש שם (קטש הארץ. וראה לק"ש ח"ד

ע' 1360).

כג הרמב"ן במלחמות (ב, א"ב). ר"ן (ב, ב) סוף דבור הא'

בדעת הר"ף. וראה גם לעיל ס' שא ס"ב ובק"א

סק"ה.

כד ראה לבוש שם. וראה מ"ז סק"ב

כה נהדא עק, ב. רמב"ם פ"ג הל' ג. מ"ז שם.

כו מ"ז שם.

כז רא"ש פ"ח מוס"ג. ר"ן (ב, ב) ד"ה ומ"ה ויה"א וא"א.

שור"ע ס"ב. מ"ז שם.

כח ר"ן שם (בכל הני דלעיל ס"ג). לבוש ס"ב. מ"ז שם

(כשמכרך בגד קשה שאינו דרך מלבוש). וראה לעיל

ס' שא סוף ס"ב ובק"א רסק"ה לענין מנעלים של עין.

כט ר"ן שם. ב"י ד"ה וכתב הר"ן. לבוש שם.

ל מ"ז שם. וראה גם לבוש שם.

לא בה"ג הל' יוד"כ (לא, ב). הובא במור לפירוש הט"ז

שם.

לב ט"ז שם (שבחה מדרה בה"ג). ח"א סק"ב (שנהגין

להקל כרעת הר"ן דלעיל).

הלכות יום הכיפורים תריד רסא

דרך לבישה¹² והוא הדין שמותר לצאת בכל מין מנעל שאינו של עור¹² אפילו לרשות הרבים¹².

מותר לעמוד ביום הכיפורים על גבי כרים וכסתות¹² אפילו הן של עור¹² שאין זה הנאת דרך נעילה ולא אסרו אלא כשהוא מנעיל ברגליו¹² מכל מקום המחמיר בכרים וכסתות של עור תבא עליו בריכה¹².

במה דברים אמורים שלא בשעת תפלת שמונה עשרה אבל בשעה שמתפלל תפלת שמונה עשרה אסור לעמוד על גבי כרים וכסתות אפילו אינן של עור¹² משום שנראה כמתנאה אם יעמוד על כרים בשעת תפלה¹² אבל מותר לעמוד על שאר דברים חוץ מן כרים וכסתות אפילו בשעה שמתפלל תפלת שמונה עשרה אם אינו גבוה שלשה טפחים מן הארץ כמו שנתבאר בסימן צ'¹²:

ה' היה¹² כל שלשים יום אחר לידתה¹² מותרת לנעול אפילו ביום הכיפורים מפני שהצינה¹² קשה לה¹² וכן חולה אפילו אין בו סכנה¹² אלא שהצינה קשה לו¹² וכן מי שיש לו מכה ברגליו¹² מותרים לנעול:

ו' וכן אם ירדו גשמים ורוצה לילך מבית הכנסת לביתו או להיפך והוא אדם מפונק¹² ומצמצם¹² בלבלוך רגליו כמי גשמים¹² מותר לו לנעול וכשיגיע לביתו או לבית הכנסת יחלצם¹² אבל מי שאינו מפונק אסור¹².

אבל אם יש שם רפש וטיט מותר לכל אדם לנעול לפי שהכל חשובין מפונקין לענין זה¹² (ויש אומרים¹² דאף במיט ורפש אין דותר אלא למי שידוע שהוא מפונק אבל אין כל אדם יכול לומר מפונק אני אבל המנהג כסברא הראשונה).

אבל לא כמו שגוהגין רבים מהמון עם שהולכים ברחוב במנעלים אף שאין שם רפש וטיט וכשבאין לבית הכנסת הם הולכים ג"כ במנעלים רק בהגיעו למקומו חולץ ואלו בחשיכה יתהלכו ופושעים נקראו אם אינן שומעים לקול מוריהם¹²:

ז' ההולך במקום שמצויים עקדבים או שאר דברים הנושכין מותר לו לנעול אפילו מנעל של עור¹² ואפילו אינו הולך לרבר מצוה¹² אלא למיל¹² מותר לנעול כדי שלא ישכנו עקרב ויורצא בו:

מז החב"ש שם. שו"ע שם. וברע"ל ס"א לענין סכה, וש"ס.
מח לבוש ס"ב.
מט רבנו ירוהם נ"ו ח"ב (נא, ג). שו"ע שם.
 נ נתייר"ל ה"ל ל"ל י"כ (ע"י שכר). רמ"א ס"ה.
נא לבוש ס"ג.
נב ב"ח סוף הפ"י, מ"ו סוף סק"ב.
נג נתייר"ל שם. רמ"א שם.
נד נמוקין וזקף יבמות (ל"ג, א) ד"ה גרס", בשם הרשב"א.
 נמה משה ס"י תתנ"ג, ב"ח שם.
נה ש"י סק"ג. ש"ד"ה שמסת יונא עמוד התשובה (רכה, ב) ד"ה אמר נתייר"ל.
נו מ"א סק"ה.
נז מ"ו סוף סק"ב.
נח שמואל בגמרא ע"ה, סעי"ב ורש"י ד"ה אם. רמב"ם פ"א ה"ח. מור וש"ע פ"ה. לבוש ס"ג.
נט מור. ב"י ד"ה כתב בה"ג. לבוש שם.
ס לבוש שם.

לג מ"ו שם.
לד גמרא ע"ה, ב.
לה ר"ן שם. מ"ו סק"א.
 לו מירדכי רבנו תשכו. ב"ח סוף הפ"י בשם מהר"ש.
 לז מתייר"ל ה"ל ל"ל י"כ (ע"י שכר). תרומת הדשן סי' קנ"ג.
הח"א ס"ב. לבוש סוף ס"ד.
לח לבוש שם. וראה גם תרומת הדשן שם.
לט תרומת הדשן שם. רמ"א שם.
מ ב"ח בשם מהר"ש שם. ח"א סק"ג. לבוש ס"י תריש סוף ס"א.
מא לבוש שם. מ"א שם.
מב סק"ה ב.
מג חזו"ה ע"ה, ב וברבי אליעזר. רמב"ם פ"א ה"ח. מור וש"ע פ"ג.
מד רמב"ם שם. ר"ן (א, א) ד"ה ולענין (שנלמד משבת קמ"א). מור וש"ע שם. וראה לעיל ס"י של ס"ה.
מה גמרא ע"ה, ב. רמב"ם שם. מור.
מו רש"י במשנת שם ד"ה תנעול. לבוש ס"ג.

רסב הלכות יום הכיפורים תרי"ד-תרמ"ו

ה כשהולך מביתו לבית הכנסת מונעלים לא ילך בהן בבית הכנסת וכן לא ינחם בבית הכנסת בגלוי¹⁰⁰ לפי שלכלוך שעל גבי המנעלים הוא זולול לבית הכנסת כיום קרוי כזה שהיכים לכבדו בכסות נקה¹⁰¹ וככל דבר טהרה¹⁰² אלא ינחם במקום מונענע בבית הכנסת שלא יראו או ישלחם לבתו¹⁰³ אם אפשר לו¹⁰⁴;

מ המהלך בדרך אע"פ שבתשעה באב מותר בנעילת הסנדל¹⁰⁵ ביום הכיפורים אסור¹⁰⁶ לפי שעיקר איסור נעילת הסנדל ביום הכיפורים הוא מן התורה כמ"ש בס' תרי"א¹⁰⁷ ע"ש לפיכך החמירו בו יותר מבתשעה באב:

י וכן ממעם זה ההולך בין הנכרים והיושש שלא ילעונו עליו אע"פ שבתשעה באב מותר לנעול¹⁰⁸ ביום הכיפורים אסור¹⁰⁹;
יא כל מקום שמותר לנעול טוב שחולף מנעל של שמאל בימין ושל ימין לשמאל¹¹⁰;

תרמ"ו דין תשמיש המטה ביום הכיפורים וכו' כ' סעיפים:

א כבר ביארנו¹¹¹ שיום הכיפורים אסור בתשמיש המטה ולפי שלכו של אדם גם עם אשתו ובקל ויכל לבא עמה לדי הרגל דבר לפיכך צריך לנהוג עמה ביום הכיפורים כל הרחקות שנוהג עמה בימי טומאת נדתה¹¹² דהיינו שלא יגע בה¹¹³ ואין צריך לומר¹¹⁴ שלא יישן עמה במטה אחת¹¹⁵ אפילו הוא בכנרו והוא בכנדה¹¹⁶ וכן לא ירבה עמה בדברים¹¹⁷ וכן בכל הפרטים שנתבאר ביו"ד סי' קצ"ה¹¹⁸.

ובכל דברים אלו צריך להזהר בין בליל יום הכיפורים בין ביום¹¹⁹:

ב הרואה קרוי בליל¹²⁰ יום הכיפורים ידאג¹²¹ כל השנה שמא לא קבלו תעניתו¹²² והשיעורוהו כמה שבידים להשיעורו כעבד שבא למוג בום לרבו ושופך לו רבו הקיתו¹²³ (פירוש קיתון של מים¹²⁴ שממנה מוג הבום של יין) על פניו כלומר אי אפשי בשימושך¹²⁵ ואם עלתה לו שנה מובטח לו שהוא בן עולם הבא¹²⁶ שבוראי יש לו זכות הרבה שהגינו עליו¹²⁷ והוא יאריך ימים¹²⁸ שכך הסימן יראה ורע יאריך ימים¹²⁹;

סא חזרו"ל הל' ליל ויה"כ (ע' שבט). ש"ה מסכת יומא עמוד התשובה (רבת, ב) ד"ה אמר מר"ל. ח"א

לקמן י"ד סי' קפר סוף סק"י ובק"א רסק"ב.
ו ראה ש"ע י"ד סי' קצח ס"ז. וראה לקמן שם סק"ז ובק"א סק"א.

- סק"ז.
- סב כדלעיל סי' תרי סוף ס"ה.
- סג מר"ל שם של"ה שם.
- סד מר"ל שם. של"ה שם. מ"א שם.
- סה ראה של"ה שם.
- סו ראה ש"ע סי' תקנז ס"ו.
- סז ח"א סק"ז.
- סח סעוף ב.
- סט ראה סי' תקנז שם בר"א.
- ע ח"א שם.
- עא של"ה שם. ח"א סק"ז.

- ז מר"ל וש"ה שם. מ"א שם.
- ח סימן זה בשע"ר לא הניע לדינו, וראה ש"ע שם.
- ט מר"ל שם. של"ה שם. מ"א שם. וראה לעיל סי' מ ק"א סק"ב.
- י תנא דבי רבי ישמעאל בגמרא פה, א. מור זש"ע ס"ב.
- יא ש"ת מר"ל סי' קמא. ב"י ד"ה היראה. ש"ע שם.
- יב ראה לק"ש ח"ו ע' 191.
- יג ראה ש"ת צמח צדק א"ח סי' ק"א בשם רבנו (שהאומר כאן הוא לאנשים גדולים מאד שמנעד הרהורי לבם הרחוקים מן מנא). אג"ק ח"ד ע' נח. ח"ד ע' לא וע' רענ. יד רש"י שם ד"ה דיאג. מור ולבש ס"ב.
- טו רש"י סוכת כה, ב' ד"ה ושך.
- טז מוכח כג, א. וראה גם לקמן סי' תרלש סכ"ד. וראה שלחן המלך ח"ב ע' רכו הערה 15.
- יז תנא דבי רבי ישמעאל יומא שם. מור זש"ע שם.
- יח רש"י שם ד"ה ואם. סו"ח. לבוש שם.
- יט רב דייני בגמרא שם.
- כ ישעיה נג, י. רש"י שם ד"ה מן. תוס' שם ד"ה מפיש וראה לק"ש ח"ו ע' 182. שלחן המלך ח"ב ע' רכ"ז.

סימן תרט"ו

- א סי' תריא ס"ב.
- ב מר"ל הל' ערב ויה"כ (ע' שבט). ש"ה מסכת יומא עמוד התשובה (רבת, ב) ד"ה אסור. מ"א סק"א.
- ג אגודה מפי' סי' נב, בשם רבנו שמתה. מר"ל שם. שו"ע ס"א.
- ד מ"ז סק"א.
- ה הגהות מרדכי מנעד קמן רבנו התקלה. ש"ע שם. וראה